

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет

ЗБІРНИК

наукових праць
Бердянського державного
педагогічного університету

(Педагогічні науки)

№ 1

Бердянськ
2011

УДК 37.01(06)

ББК 74я5

Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного
3 41 університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. –
№ 1. – 356 с.

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол № 9 від 03.03.2011 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Богданов Ігор Тимофійович – д.пед.н., проф., проректор з наукової роботи Бердянського державного педагогічного університету (головний редактор); Баханов Костянтин Олексійович – д.пед.н., проф., зав. каф. всесвітньої історії та методики викладання суспільствознавчих дисциплін Бердянського державного педагогічного університету; Гусев Віктор Іванович – д.пед.н., проф., зав. каф. професійної педагогіки та методики професійного навчання Бердянського державного педагогічного університету; Коваль Людмила Вікторівна – д.пед.н., проф., зав. каф. початкової освіти, директор Інституту психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету; Котляр Володимир Пилипович – к.пед.н., проф., зав. каф. соціальної педагогіки Бердянського державного педагогічного університету; Крижко Василь Васильович – к.пед.н., проф., зав. каф. педагогіки вищої школи та управління навчальним закладом Бердянського державного педагогічного університету; Сосницька Наталя Леонідівна – д.пед.н., проф., зав. каф. дидактики природничо-наукових дисциплін та інформаційних технологій в навчанні Бердянського державного педагогічного університету; Чулкова Людмила Опанасівна – д.пед.н., проф. кафедри іноземних мов Бердянського державного педагогічного університету.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Касперський Анатолій Володимирович – д.пед.н., проф.;
Павлютенков Євген Миколайович – д.пед.н., проф.

Збірник включено до переліку наукових видань за дозволом ВАК України (Бюлетень ВАК України. – 2010. – № 5. – С. 7).

У збірнику друкуються результати педагогічних досліджень науковців Бердянського державного педагогічного університету та інших вищих навчальних закладів України. У публікаціях подано нові погляди на актуальні проблеми теорії та історії педагогіки, часткових методик.

© Бердянський державний педагогічний університет

<i>Дорошенко О. Ю.</i> Моніторинг сучасного стану підготовки майбутніх учителів фізичної культури до оволодіння та впровадження здоров'яформуючих технологій у процесі фахової підготовки.....	110
<i>Дубінець І. В.</i> Категорія музичного мислення у психологічній і фаховій літературі.....	114
<i>Дюжикова Т. М.</i> Зміст підготовки майбутніх учителів до соціально-професійного самовизначення учнів.....	125
<i>Жигаль З. М.</i> Підготовка вчителів музики до застосування інноваційного методу відносної сольмізації у процесі підвищення кваліфікації.....	129
<i>Забута Б. І.</i> Мотивація пізнавальної активності студентів мистецьких спеціальностей у площині особистісної орієнтації освіти.....	134
<i>Каменецька Л. М.</i> Художні особливості та жанрово-стильові різновиди популярної вокальної музики.....	139
<i>Кійко Т. Б.</i> Аналіз історичних шляхів формування та розвитку індивідуального здоров'я людини.....	144
<i>Коваль Л. В.</i> Концептуальні засади формування змісту технологічної підготовки майбутніх учителів початкової школи.....	148
<i>Ковчина І. М.</i> Підготовка студентів до соціально-правового захисту у напрямку забезпечення здорового способу життя дітей і молоді.....	155
<i>Козлова В. А.</i> Здоров'язберігаючий потенціал освітніх технологій.....	160
<i>Коллегаєв М. Ю.</i> Структура професійної діяльності в індустрії активного відпочинку.....	165
<i>Колоскова Ж. В.</i> Підготовка вчителя співів у системі початкової освіти Єлисаветградщини кінця XIX – початку XX ст.....	170
<i>Кутова О. М.</i> Підготовка вчителів до використання технологій естетичного виховання учнів у системі методичної роботи школи... ..	176
<i>Кучер А. В.</i> Система комунікативних умінь фахівця агроекономічного профілю.....	181
<i>Маркова Є. С.</i> Підготовка майбутніх вчителів-гуманітаріїв до організації комп'ютерного контролю (на прикладі використання табличного процесора MS Excel).....	186
<i>Марусик Н. І.</i> Взаємодія і синтез навчальних дисциплін як прогностична тенденція розвитку системи хореографічної освіти.....	192
<i>Омельченко А. І.</i> Становлення та розвиток музичної освіти в Україні в кінці XVI – XVIII ст.....	197
<i>Орехова Л. Ф.</i> Особливості вокально-хорової підготовки майбутнього вчителя музики.....	201
<i>Отич О. М.</i> Концептуальні засади педагогіки мистецтва.....	205
<i>Паулюк Н. В.</i> Проблема підготовки учнів до сімейного життя в I половині XX ст.....	212
<i>Петров О. В.</i> Становлення змісту поняття "учнівське співуправління".....	218
<i>Петровська К. В.</i> Здоровий спосіб життя учнівської молоді творчих неформальних об'єднань.....	223

<i>Пилипчук В. В.</i> Методологічні засади гуманізації вищої освіти мистецьким компонентом.....	228
<i>Плутюк О. В.</i> Теоретичне обґрунтування моделі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до проектно-художньої творчості учнів основної школи.....	234
<i>Полянська О. Р.</i> Соціально-педагогічні умови профілактики правопорушень серед дітей-сиріт в інтернатних закладах.....	240
<i>Попова Л. П.</i> Формування в молодших школярів умінь редагувати зв'язні висловлювання.....	247
<i>Савчин Л. М.</i> Хореографічне мистецтво у ВНЗ як засіб естетизації молоді в полікультурному просторі України.....	252
<i>Сеґеда Н. А.</i> Поліпарадигмальна сутність постдипломної професійної освіти викладача музичного мистецтва.....	257
<i>Семерніна І. М.</i> Педагогічні умови формування здатності до професійної саморегуляції у студентів музично-педагогічних спеціальностей.....	264
<i>Сердюк Т. І.</i> Діагностування художньо-естетичних знань студентів-хореографів у процесі фахової підготовки.....	268
<i>Соломаха С. О.</i> Педагогічні передумови розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін у ході підвищення кваліфікації.....	275
<i>Сотська Г. І.</i> Теоретичні та методичні засади екологізації змісту підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	282
<i>Тячова Н. П.</i> Вплив духовної музики на становлення особистості майбутнього вчителя музики.....	287
<i>Третяк О. В.</i> Характеристика функціонального стану організму студентів за умови різних рівнів тривожності.....	293
<i>Тургенєва А. О.</i> Формування активної життєвої позиції особистості як актуальна педагогічна проблема.....	297
<i>Ходаківська С. В.</i> Розвиток естетичних почуттів студентів навчальних закладів.....	304
<i>Хомич Л. О.</i> Аксиологічні засади педагогічної підготовки вчителів мистецьких дисциплін.....	309
<i>Чорна В. В.</i> Науково-педагогічні передумови розвитку сенсорного виховання учнів початкової школи в Україні у ХХ ст.....	315
<i>Чулкова Л. О.</i> Концепція комунікативної дидактики в німецькій педагогіці.....	318
<i>Щолокова О. П.</i> Якість мистецько-педагогічної освіти як наукова проблема.....	322
РЕЗЮМЕ	327
РЕЗЮМЕ	335
SUMMARY	345
Вимоги до написання статей	354

Музичними творами відомих композиторів. Колективи кафедри Перлуті, у своїх у виконавчих конкурсах та фестивалях, стають лауреатами та переможцями турнірів, їх учасники входять до числа кращих танцювальних пар України. Наприклад, ансамбль народного танцю став лауреатом двох конкурсів імені Павлика Вірського, ансамбль "Неоданс" має гран-прі європейського рівня, коли кілька разів були першими в Україні на різних конкурсах та фестивалях.

Висновки. Отже, хореограф відповідальний за мистецтво перед власним творінням. Свого часу А. Ейнштейн писав, що "художник, поет, творець-філософ, природодослідник, кожен по-своєму, займаються "творінням картини світу". Хореографічне мистецтво має необмежену потенцію та здатність формувати власну картину світу, динамічно уможливаючи шляхи естетизації молоді у полікультурному просторі. Адже естетизація як явище має безліч варіантів та альтернатив, які відкривають можливість молоді для вибору моделі власного самовираження та самоудосконалення.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. Динамічний вектор розвитку міжнародного співтовариства диктує правила, які актуальні у полікультурному просторі України. Посиленою є увага до проблем молоді, тому усі засоби прийнятні для вирішення їх потреб. З огляду на це, ми вважаємо, що хореографічне мистецтво є важливою компонентою у формуванні естетичної моделі життєтворчості молоді. Про це засвідчують дослідження різноманітних мистецьких спрямувань, як виключно важливої складової науково-мистецького всеобширу. Оскільки формування еліти нації належить саме молоді, тому саме їй визначена провідна роль здійснити традиційний зв'язок різних культур засобами хореографічного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. Естетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М., 1986. – 184 с.
  2. Липовецьки Ж. Ера пустоти / Ж. Липовецьки // Липовецьки Ж. Ессе о современном индивидуализме. – Спб., 2001. – С. 62–89.
  3. Социология / [ред. Э. В. Тадевосян]. – М., 1995. – 250 с.
  4. Фромм Э. Душа человека / Э. Фромм. – М., 1992. – 139 с.
- Дата надходження статті: 03.11.2010 року.
Дата прийняття статті до друку: 03.03.2011 року.

УДК 371.4(075.32)

Н. А. Сегеда,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Національний педагогічний
університет імені М. П. Драгоманова)

ПОЛІПАРАДИГМАЛЬНА СУТНІСТЬ ПОСТДИПЛОМНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. У педагогічній теорії професійного розвитку набуває актуальності втілення ідей безперервної професійної освіти викладача вищої школи, але ця аксіологема парадигми "освіти крізь життя"

залишається позасистемною через відсутність цілісної теорії, що інтегративно індивідуально-особистісне й водночас культуровідне наповнення. Сучасна теорія неперервної професійної освіти достатньо презентована моделями, які містять визначення, згруповані "адміністративною" логікою, що дозволяє вивчати формальні інституціоналізовані практики отримання додаткової професійної підвищення кваліфікації тощо, але й виявляє не прописану пустоту системи, у якій залишаються без належної дослідницької цілеспрямовані освітні дії, що здійснюються суб'єктами безперервно з оновлення професійної якості, вдосконалення компетенцій, розширення кваліфікацій у межах інституціональних можливостей, які існують в реальності у спосіб її цілеспрямованої самоорганізації особистістю викладача.

Аналіз досліджень і публікацій. Контент-аналіз більшості з існуючого сучасному науковому просторі пострадянської педагогіки вищої школи концепцій постдипломної освіти [1; 7; 10] дає підстави говорити про опрацювання цієї категорії у контексті різноманітних підходів: аксіологічного, системного, праксіологічного, андрагогічного, деонтологічного, але це залишається цілісно не вивченим, зокрема у контексті безперервної педагогічної освіти викладача вищої школи як-от викладача музичного мистецтва. Проаналізовані наукові праці з питань післядипломної педагогічної освіти [2; 3; 9; 11] уможливили наші висновки про недостатнє опрацювання поняття "постдипломна освіта" у сучасній вітчизняній теорії безперервної педагогічної освіти, адже його поява у 70-х роках минулого століття на теренах Радянського Союзу не викликала інтересу до його наукової рефлексії через марксистсько-діалектичний ідеологічний детермінізм усіх освітніх феноменів, тому її подальше використання здебільшого здійснювалося шляхом калькування, неврахування цивілізаційних умов його походження. Пізнавальна мотивація до врахування ідеологією його виникнення "постмодерністських історичних умовах". У зв'язку з чим, вважаємо невирішеною проблемою брiак культуровідповідного розуміння поліпарадигмальної сутності постдипломної професійної освіти викладача музичного мистецтва (ПДПО ВММ), висвітлення якої становить мету статті. Визначенні місця ПДПО ВММ в системі безперервної педагогічної освіти будемо відштовхуватися від запропонованих нами холістсько-емерджентних концептів педагогіки музичного мистецтва, які відбивають зміст одноіменного підходу (Н. Сеґеда, 2009), згідно з яким ПДПО є технологією цілісного оновлення індивідуального професійно-педагогічного ресурсу ВММ, що виявляється у суттєвих змінах його професійно-педагогічної якості та фіксується в актах професійного становлення та його об'єктивного визнання.

Російські дослідники пропонують розгорнуту структуру системи неперервної освіти, яка складається з інституціоналізованих форм (які здійснюються в суспільстві інститутів: освітніх закладів, різноманітних зареєстрованих курсів і гуртків, асоціацій і спілок, публічно оголошених освітніх програм тощо) та неінституціоналізованих форм, які виокремити важко визначити, на їх думку, складно, оскільки вони ледве виявляються в публічному просторі і пов'язані із великою кількістю різноманітних процесів пошуку і отримання інформації [6]. У запропонованій моделі неперервної

освіти науковці виокремлюють складову, яка не має парадигмальної визначеності, адже реалізує різноманітні і різномірні особистісні цілі, прагматичні і конкретні запити як людини так і спільноти, особливі вимоги до організації освітнього процесу, не має конкретизованих часових меж (жорсткі часові межі, у випадку паралельної трудової діяльності, або відрив від виробництва на найкоротший час тощо).

Ідея безперервної педагогічної освіти, актуалізована у 80-ті роки минулого століття, у сучасному наукознавстві має об'єктивуватися культуровідповідно, а отже, теоретизуватися і використовуватися з урахуванням викликів часу, що у науковій рефлексії неочікувано стали наочними і розкрили нелінійність сучасного світу, нову динаміку соціокультурних явищ. У подальшому дослідженні ми будемо виходити з узагальненого розуміння освіти, як способу й водночас простору інформаційного обміну людини, що здійснюється в кожному акті її життєдіяльності і протягом життя, та передбачає не лише засвоєння, але й генерування нової інформації, її передавання. Освіта отримується дорослою людиною у комплексі організованих і самоорганізованих процесів, незалежно від методу, формальних або інших процесів, які продовжують і відновлюють освіту, отриману під час професійної підготовки і самоосвіти. Розвиток сучасної освіти не встигає за динамікою розвитку суспільства, адже вона відбувається з надзвичайним прискоренням, що викликає принципово нові проблеми. Сьогодення демонструє надзвичайну динаміку, зумовлену появою нового типу раціональності, як продукту постіндустріального суспільства, яке розвивається в умовах прориву інформаційних технологій в усі сфери діяльності. Нелінійне мислення уособлює вияв сприйняття цих процесів усіма сферами культури, які опановують постнекласичне розуміння нових форм роботи з глобальними інформаційними формами комунікації, а отже зумовлюють нові контексти сутності й конструктів безперервної професійної освіти, що по-новому демонструють дидактику та вимоги до проектування освітніх процесів. "Постмодерністська чуттєвість" до нестійкого світу, викликана змінами культурних традицій наукового мислення, в яких домінували стабілізація і впорядкування культурних форм, спричинила появу нових процесів, явищ, ідей в освіті. Ми не висловлюємо підтримки усіх ідей постмодернізму, проте, щодо організації освітнього процесу, науковці, філософи освіти, вважають, що він має деякі позитивні думки. Так, постнекласичне уявлення про управління педагогічним процесом на фундаментальному рівні розглядає В. Кушнір і вважає, що постнекласичне розуміння педагогічного процесу виходить з системно-синергетичних ідей, які описуються поняттями самоорганізації, поліможливостей, біфуркації, нестійкості, хаотичності, темпоральності, нелінійності та є вираженням його спонтанності, саморозвитку, відкритості, індетермінованості. Науковець подає педагогічний контекст використання ідей постмодернізму, який ми вважаємо засадовим для розуміння смислу використання категорії "постдипломна професійна освіта" саме по відношенню до професійного зростання викладача вищої школи, адже постмодерн, як філософське джерело феномену "пост" враховує у теперішньому і минуле, і майбутнє, що знаходить своє вираження в педагогічному процесі [4]. Зазначимо, що в силу психологічної зрілості викладача вищої школи раціональні постмодерністські

ідеї відбивають методологічні орієнтири його ПДПО. У подальшому розуміння постдипломної професійної освіти як засобу професійного зростання викладача музичного мистецтва ми будемо спиратися на думку цього вченого про те, що постмодерністські ідеї заперечують духовний монополізм, фундаменталізм, фіналізм, монізм, моноцентризм. У контексті постмодернізму вказано особливі властивості педагогічного процесу: децентризм, який допускає співіснування різних автономних центрів парадигм, методів, підходів тощо, які конкурують, доповнюють один одного серед яких не має панівних; плюралізм, який відкидає існування привілейованого погляду, з якого педагогічний процес можна охопити тотально, висловити в єдиній логічно не суперечливій та остаточно концептуальній моделі [4]. Зазначені особливості культурологічного бачення педагогічного процесу в контексті ідей постмодернізму ми вважаємо сутнісними властивостями ПДПО високо кваліфікованого фахівця, тому зауважимо, що для професійної освіти ці положення не завжди прийнятні, адже студенти знаходяться на шляху опанування професійних норм, а не суперечить деяким висловленим нормам постмодерну.

Феномен "пост" у лексиконі нонкласичної культури характеризує етап перехідного періоду, що дуже важливо для надання поняттю постдипломної професійної освіти не окремих, як-то з "після" характеристик відносин, а цілісного уособлення просторо-часових-об'єктних творчих відношень. Тобто "пост" вказує на всебічні процеси, які відбуваються з викладачем музичного мистецтва на перехідних етапах між моментом і соціально-культурним фактом наукового, науково-педагогічного, художнього, педагогічного визнання, у вигляді фіксованого досягнення (яке у нас має умовну назву диплом). Інакше кажучи, постдипломна освіта у такому розумінні постає необхідним освітнім елементом у структурі трудової діяльності, характеристикою цілісно оновлюючих процесів, що відбуваються з викладачем музичного мистецтва як особистістю і професіоналом з його ініціативним педагогічним реальності як основи педагогічного процесу. Спираючись на зазначене вище, ми вважаємо, що ПДПО є елементом трудової діяльності викладача дипломованого, визнаного фахівця, яка забезпечує йому професійне зростання, спосіб високого професійного самоусвідомлення, самоідентифікації як особистості свого місця і ролі у суспільстві, професії, актуалізації пізнавальної активності, потреби у безперервній самоосвіті, проектуванні свого професійного і життєвого шляху та набуття професійного досвіду.

Культуровідповідне розуміння системи безперервної педагогічної освіти викладача музичного мистецтва полягає в тому, що вона перестає бути багаторівневим процесом безперервної підготовки до професійної діяльності, адже у постнекласичній культурі освіта втрачає класичні смисли, але набуває нового – це смисл процесу творчості й самотворення. Ми вважаємо, що постнекласичне розуміння професійної освіти полягає у визнанні того, що вона втрачає універсальність і "позачасовість" та актуалізується освіта як обов'язковий елемент професійної діяльності, що визначає її еволюційну сутність. На нашу думку, це завдання втілюється у ПДПО ВММ, яка не замикається на традиційній соціально-адаптивній ідеї підвищення кваліфікації у спосіб кількісного нарощування знань, умінь і навичок. Нестача рефлексивного інструментарію для означення і теоретизування конкретних розробок освітніх проблем, вимагає гностичного переходу у площину філософії освіти, в якій

питання постнекласичного впливу на наукову рефлексію безперервної педагогічної освіти знайшли відбиття у метафоричності висловлювань: післядипломна освіта, постдипломна освіта, післявузівська освіта, поствузівська освіта. Внести ясність у подальшу логіку нам допоможе виокремлення сучасних освітніх парадигм, які раціонально обмежують коло наукового пошуку змістовних характеристик поліпарадигмальної сутності ПДПО ВММ, яка оновлює цілісність системи безперервної педагогічної освіти.

Проблема професійного зростання людини як відкритої складно організованої системи є неосяжною, адже особливості здійснення освіти й виховання у багаторівневій освітній системі зобов'язують використовувати у відповідних сферах діяльності різні парадигми освіти, а саме: педагогічної, андрагогічної, акмеологічної, праксіологічної, комунікативної. Педагогічна парадигма – сукупність підходів до вирішення проблем освіти і навчання, орієнтована здебільшого на загальноосвітню школу, в якій дитина ще не здатна усвідомлювати особисті фундаментальні життєві потреби. Андрагогічна парадигма (andros – доросла людина, буквально андрагогіка “керівництво дорослою людиною”) – парадигма навчання і освіти дорослої людини, індивіда, котрий усвідомлює свої потреби, зокрема освітні, здатного свідомо задовольняти їх у своїй діяльності. Для такої людини навчання – це самостійно запланована і реалізована діяльність. У цій парадигмі провідним виступає допомога суб'єкту освіти в опануванні закономірностями засвоєння об'єктивованого людством досвіду. Зовнішній вплив на діяльність індивіда у зазначеній парадигмі виключає продуктивність, адже обов'язковою вимогою виступає свідомо самостійна діяльність людини, яка зумовлює соціальний розвиток і становлення сформованої особистості. Соціальні норми в зазначеній парадигмі виступають регулятором в опануванні діяльністю, освіта орієнтується на соціалізацію, професіоналізацію. Усвідомлення суб'єктом своїх потреб, які вона задовольняє у сфері освіти й свідомо активність, діяльність щодо їх задоволення виступають головними рисами андрагогічної парадигми.

Урахування основних ідей андрагогічної парадигми важливе з позицій багаторівневої освіти, але у контексті нашого дослідження найбільш актуальною виступає акмеологічна парадигма, яка нам дозволяє скористатися специфікою системного підходу в акмесології, який полягає в тому, що її предмет не має чіткої рівневої будови, а отже, постдипломна професійна освіта як акмеологічна за суттю є функціонально єдиною і такою, що рухається до оптимального стану системи. Постдипломна професійна освіта в контексті акмеологічної парадигми тлумачиться як не природна і не штучна система, а є механізм, спосіб переходу від стихійного стану творчого потенціалу викладача музичного мистецтва до оптимального стану індивідуально-професійного ресурсу, призначення якого полягає в безперервному оновленні професійно-педагогічної якості як системного феномену.

Наведені освітні парадигми регулюють педагогічне забезпечення культуровідповідними смислами рух людини в освітньому просторі відповідно до його онто-філогенезу та усі можуть трактуватися в контексті постдипломної професійної освіти, яка спрямована на подолання і зняття внутрішнього конфлікту, адже розвиток особистості вимагає від її носія стану внутрішньої гармонії, тому “не слід, ймовірно, прямо переносити в цю сферу відоме положення діалектики про суперечність як рушійну силу розвитку” [12, с. 13–

17]. Розвиток особистості у однойменній (особистісній) парадигмі є складним взаємозв'язком еволюційного накопичення особистісного досвіду (сміслив) таких життєвих подій, які знецінюють або навпаки, посилюють якісь смисли, вимагають рефлексії або навіть ревізії накопиченого досвіду.

У процесі освіти і навчання орієнтація на соціальні норми нерациональна, натомість, на перший план виступають норми, які залежать від суб'єкта навчання, основною метою якого виступає самореалізація. Практична успішність – центральне поняття практиологічної парадигми. Методологічний потенціал якої уможливує віднайдення шляхів вирішення суперечності між очікуваннями викладача музичного мистецтва і результатами постдипломної професійної освіти і реальних позитивних новоутворень індивідуально-професійного ресурсу, які надають професійній діяльності професійно-педагогічної якості. Ідеї практиології полягають у посиленні доцільності постдипломної професійної освіти відносно суб'єктивної задоволеності її результатами. У системі понять практиології функціонує концепт "суб'єктивна задоволеність діяльністю", що орієнтує постдипломну освіту на активне використання знань про людину.

Взаємонавчання виступає аксіологічною комунікативною парадигмою, реалізується суб'єктами, котрі усвідомлюють свої потреби і є компетентними у своїй предметній галузі й обмінюються власними досягненнями задля оперативного розповсюдження і застосування нових знань і досвіду. Комунікативна парадигма розглядає співпрацю у навчанні компетентних партнерів, здатних об'єктивно оцінювати значущість об'єктів засвоєння і обмінюватися ролями суб'єкта навчання і суб'єкта викладання. Взаємовдосконалення виступає її основною категорією. Спільна діяльність, збагачення сукупного досвіду на основі обміну знаннями, уміннями усіх учасників – змістовні риси спілкування в комунікативній парадигмі. Кожна парадигма стає підґрунтям для широкого судження про професійне зростання, тому можна говорити про необхідність поліпарадигмального розуміння цілісно оновлюючого (холістсько-емерджентного) змісту постдипломної професійної освіти викладача музичного мистецтва, що означає відкритість подальшого дослідження, новим ракурсам розгляду. Зокрема, для постнекласичного розуміння постдипломної професійної освіти як освітньої діяльності питання кінцевої мети ставиться, тому освіта перетворюється у простір вільних "освітніх практик", реалізованих у спосіб використання можливостей багаторазової зміни професійних і освітніх траєкторій.

У виокремленні дефініції "постдипломна професійна освіта" в якості інваріантної складової, що виступає системно-функціональним елементом, фактором безперервної педагогічної освіти з варіативним змістом, ми апелювали до думок сучасних філософів освіти про те, що, "оскільки йдеться про підготовку дорослої людини, то це означає, що людина вже володіє індивідуальним життєвим і професійним досвідом, який у процесі освіти має бути використано як фундамент формування здібностей майбутнього професіонала до інноваційної поведінки, здатності якісно змінювати власну поведінку й образ життя. Постдипломна професійна освіта фахівця-гуманітарія – складне, багатофакторне просторове явище, що символізує формування універсальної творчої мобільної особистості, котра готова не лише до входження у нову соціокультурну ситуацію, але й до внеску у буття вітчизняних і світових традицій професійної педагогічної культури в розглядуваній галузі.

Висновки. Таким чином, врахування поліпарадигмальної сутності постдипломної професійної освіти викладача музичного мистецтва у системі безперервної професійної (педагогічної) освіти вказує на можливість реалізації холістсько-емерджентного підходу до професійного зростання, що зумовлює особистісний смисл актуалізації динаміки професійних технологій галузі, інноваційну ініціативу втілення досвіду об'єктивації оновлених норм професійної діяльності й ампліфікацію у спосіб розширення меж різноманітних сфер професії або спеціальності протягом професійного життя.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. Перспектива подальшого вивчення постдипломної професійної освіти полягає у формуванні її інтегрованого змісту, який не визначається стандартизованими або нестандартизованими освітніми програмами, а зумовлюється об'єктивно і суб'єктивно гармонізованою потребою освітньої реальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинов Л. В. Аксиологические аспекты постдипломного образования педагогов : [монография] / Леонид Викторович Блинов. – М. : МПГУ, 2001. – 342 с.
2. Концепція безперервного підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів України // Освіта. – 1991. – № 94–95 (грудень). – С. 4–9.
3. Кузьмінський А. І. Післядипломна педагогічна освіта : теорія і практика / І. А. Кузьмінський. – Черкаси : Видавничий відділ ЧДУ, 2002. – 290 с.
4. Кушнір В. А. Постмодерні уявлення про педагогічний процес (культурологічне бачення) / Василь Андрійович Кушнір // Вісник Черкаського державного університету. – Серія : Педагогічні науки. – 2002. – Вип. 35. – С. 61–70.
5. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні : структура, функціонування, тенденції розвитку / В. І. Луговий ; за заг. ред. акад. О. Г. Мороза. – К. : МАУП, 1994. – 196 с.
6. Мониторинг непрерывного образования : инструмент управления и социологические аспекты / научн. рук. А. Е. Карпухина. – М. : МАКС Пресс, 2006. – 340 с. (Серія "Мониторинг. Образование. Кадрь").
7. Маралова Е. А. Интерпретация эффектов и совершенствование постдипломного образования педагогов / Е. А. Маралова // Интеграция образования. – 2003. – № 4 (33). – С. 47–55.
8. Післядипломна педагогічна освіта України : сучасність і перспективи розвитку : наук.-метод. посібник / за заг. ред. В. В. Олійника, Л. І. Даниленко. – К. : Міленіум, 2005. – 230 с.
9. Післядипломна освіта : проблеми управління, методичне забезпечення : навч.-метод. пос. / за ред. Г. С. Данилової, Г. А. Дмитренка. – К. : ІЗМН, 2000. – 188 с.
10. Постдипломное образование : проблемы качества : научно-методическое пособие / под общ. ред. С. Г. Вершловского. – СПб. : Специальная литература, 2003. – 239 с.
11. Протасова Н. Г. Післядипломна освіта педагогів : зміст, структура, тенденції розвитку / Н. Г. Протасова. – К., 1998. – 176 с.
12. Сериков В. В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем / В. В. Сериков. – М. : Логос, 1999. – 272 с.

Дата надходження статті: 28.10.2010 року.

Дата прийняття статті до друку: 03.03.2011 року.

УДК 37.01(06)
ББК 74я5

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

3 41 Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 1. – 356 с.

Головний редактор – Ігор Тимофійович Богданов, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Бердянського державного педагогічного університету.

Відповідальний редактор – Вікторія Федорівна Дороз, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики навчання мов Інституту філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету.

Технічний редактор та комп'ютерна верстка – Катерина Назімова.

Адреса редакції:

71112 м. Бердянськ, Запорізька обл., вул. Шмідта, 4.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ №7830.

Підписано до друку 14.03.2011 р. Формат 60x84 1/16. Папір офс.

Друк. офс. Умовних друкарських аркушів 11,9.

Тираж 300 прим. Замовл. № 230.